

KOGELS VOOR DE KROONGETUIGE

John van den Heuvel

Kogels voor de kroongetuige

Lebowski Publishers, Amsterdam 2016

© John van den Heuvel, 2016
© Lebowski Publishers, Amsterdam 2016
Omslagontwerp: Riesenkind
Auteursfoto: © Evert Elzinga | ANP Photo
Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 488 3634 5
ISBN 978 90 488 3635 2 (e-book)
NUR 339

www.lebowskipublishers.nl
www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Lebowski Publishers is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden veeleevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voorwoord

Kogels voor de kroongetuige

De kroongetuige is in het Nederlands strafproces niet onomstreden. De figuur van een kroongetuige staat in de onderwereld synoniem voor verrader of verklikker. Dat heeft vooral te maken met de rol van kroongetuigen in recente rechtszaken zoals Passage en het proces tegen Willem Holleeder. Huurmoordenaars als Fred Ros en Peter La Serpe stapten over naar justitie en laptten hun voormalige maatjes erbij. Ze kregen een strafkorting van vijftig procent en behielden zo het perspectief van een leven in vrijheid. Het gaf de term kroongetuige een negatieve lading. Hoewel de gang van zaken in bijvoorbeeld het proces tegen Johan V. ('de Hakkelaar') en de 1RT-affaire anders doet vermoeden, staat de bescherming van getuigen in Nederland nog in de kinderschoenen. Het eerste gebruik van kroongetuigen in het Nederlandse rechtssysteem dateert van februari 1994. Pas nadat het Openbaar Ministerie – na toestemming van de Hoge Raad – aan een drugsdealer had toegezegd dat hij niet voor een opiumdelict zou worden vervolgd, gaf deze zijn verklaring af in de zaak rond twee van corruptie beschuldigde agenten op Sint Maarten.

In 1994 trad ook de Wet Getuigenbescherming in werking, die getuigen de mogelijkheid biedt om in beperkte of volledige anonimiteit belastende verklaringen af te leggen.

De kroongetuige lijkt sindsdien geleidelijk in Nederland te worden geaccepteerd. Met de richtlijn 'Afspraken met criminelen' uit maart 1997 en het daarop volgende wetsvoorstel uit 1998 over de

toezeggingen aan getuigen in strafzaken werd geprobeerd de kroongetuige een plaats te geven in het Nederlandse strafproces. Op 1 april 2006 trad de wet Toezeggingen aan Getuigen in Strafzaken in werking, waardoor de kroongetuige eindelijk volledig lijkt opgenomen in het Nederlandse strafrecht. De afgelopen tien jaar stonden rechtszaken waarin kroongetuigen figureerden vaak in het teken van felle ruzies tussen het openbaar ministerie en de advocatuur. Inzet was meestal de in de ogen van strafpleiters ongeoorloofde toezeggingen aan de kroongetuigen. Die discussie zal zich de komende maanden en misschien wel jaren verheven bij de belastende verklaringen van de zussen en ex-vriendin Sandra den Hartogh van Willem Holleeder. Deed justitie hen ongeoorloofde beloften of spraken de vrouwen de waarheid toe zij verklaarden hun broer en ex-geliefde vooral uit levensbehoud te verraden? Voor Willem Holleeder was er geen twijfel. Hij plande volgens justitie vanuit de gevangenis zelfs een moordaanslag op zijn zussen. In *Kogels voor de kroongetuige* meer over de risico's voor hen, die durfden samen te werken met justitie. Maar deze bundeling van columns in *De Telegraaf* van de afgelopen twee jaar behelst veel meer onderwerpen. Kogels waren er in de onderwereld niet alleen voor kroongetuigen. Ik wens u veel leesplezier.

John van den Heuvel, oktober 2016

Zwaard van Damocles boven hoofd Saban

16 oktober 2014

In het vliegtuig naar Istanbul las ik dinsdagavond nog eens het omvangrijke Sneep-dossier van het onderzoek naar de beruchte Turkse vrouwenhandelaar Saban Baran. Honderden pagina's typte de recherche vol vanaf 2006, het jaar dat de naspeuringen tegen de bende van Saban begonnen. Een jaar later werd de criminele organisatie opgerold en volgden rechtszaken, maar anno nu heeft de beestachtige bendeleider nog altijd amper iets van zijn straf uitgezeten.

Ik ben onder meer in Turkije vanwege de pogingen van justitie in Nederland het oude vonnis tegen Saban in Turkije te executeren. Gisteren besloot de rechtbank in Istanbul de zaak aan te houden tot 24 december. Het lijkt uitstel van executie. Voor Saban komt het moment steeds dichterbij dat het zwaard van Damocles valt. Een goed initiatief van justitie om de jacht tegen deze wrede vrouwenhandelaar niet te staken. De voortdurende media-aandacht zal er mede debet aan zijn. Twee weken geleden nog schetste mijn collega Esther Wemmers in *De Telegraaf* de trauma's van de vrouwen, die door de bende van Saban werden gemarteld, verkracht en vernederd.

Tijdens de vlucht dacht ik ook terug aan de zoektocht die ik in 2010 zelf ondernam naar Saban Baran. Samen met collega Bert Huisjes vloog ik naar de Turkse badplaats Antalya, na een tip dat hij een discotheek was begonnen. We stuitten op een zaak met de naam Escape. Kon het cynischer? De man die ontsnapte uit de tentakels van justitie bleek met zijn bende vanuit een disco met deze

provocerende naam nieuwe meisjes te ronselen. De confrontatie met de bende van Saban was spannend en liep ternauwernood goed af. De Turkse loverboys zaten duidelijk niet op journalistiek bezoek vanuit Nederland te wachten. De voorpagina de volgende dag viel ook niet in goede aarde. *De Telegraaf* was aan de Turkse Riviera nog nooit zo snel uitverkocht.

Politie en OM zaten niet stil en bereidden samen met de Turkse autoriteiten een nieuwe strafzaak voor, die alsnog leidde tot een arrestatie van Saban. Later hoorde ik van een Turkse journalist hoe het er tijdens de rechtszaak aan toeging. Handlangers van Saban veegden voor de zitting de publieke- en perstribune schoon en namen zelf plaats op de eerste rij. Waren het de intimiderende blikken richting de rechters of hadden ze gewoon een slechte dag? Feit is dat Saban en zijn entourage ongehinderd de zaal verlieten om zich daarna proostend vol te laten lopen met Raki in discotheek Escape. Sindsdien plaatst Saban vrolijke vakantiekiekjes op Facebook en leidt hij vanuit zijn luxe penthouse het leven van een onaantastbare popster. Ongetwijfeld denkt Saban weleens terug aan eind jaren negentig, toen hij met zijn broer Hasan op de Amsterdamse Wallen neerstreek. De gebroeders bouwden vanuit café Harley Heaven aan een piramideachtig netwerk van pooiers, adjudanten, bodyguards en loverboys. Wie zich niet schikte naar Sabans wil werd in elkaar gemept. De divisie 'Geweld' van de groep hield de vrouwen die zich gedwongen moesten prostitueren 's avonds en 's nachts in de gaten. Ze voorzagen ze van eten en drinken, en hielden toezicht op de verdiensten. Tientallen vrouwen werden een soort seksautomaten, die hun zuurverdiende centjes mochten afstorten bij de bende, die toen al volop in het vizier was van politie en justitie.

Triest is het verhaal van observatierechercheurs, die opdracht kregen 's nachts af luisterapparatuur te plaatsen in Sabans woning aan de Vinkeveense plassen. Toen ze in het donker in hun bootje de villa naderden, zagen ze enkele jonge meisjes in het ijskoude water staan. Ze waren vastgebonden aan steigerpalen, naar later bleek omdat ze

de vorige avond te weinig hadden verdiend. De meiden werkten vaak twaalf uur per dag, maar langer als het streefbedrag niet werd gehaald. Ziek zijn of ongesteld was geen reden te stoppen.

Operatie Sneeuwkllokje luidde uiteindelijk de val van de bende in. Saban bleek ook in cocaïne te handelen. Twee Grieken werden gearresteerd, terwijl ze in de auto van broer Hasan reden. In de bolide vond de recherche 560 gram onversneden coke. Onderzoek toonde aan hoe diep de gebroeders B. de onderwereld binnendrongen. Ze kregen lucht van de jacht en probeerden naar Duitsland te vluchten, maar op 7 februari 2005 reed een arrestatieteam het duo klem en wachtte hem eindelijk de cel. Het komt niet vaak voor dat de Nederlandse justitie bij andere landen verzoeken neerlegt buitenlandse burgers achter de tralies te zetten. Dat heeft ook te maken met het feit dat ons land op basis van wederkerigheid ook aanvragen kan verwachten om Nederlanders op te sluiten op basis van buitenlandse vonnissen. Toch valt het te prijzen dat de hoogste baas van het OM, procureur-generaal Herman Bolhaar, van deze zaak een prestigekwestie maakt. Politie en OM valt weinig te verwijten. Het waren enkele slapende rechters van het hof in Arnhem die Saban in 2009 verlof gaven zijn pasgeboren baby te bezoeken. Hij racete in zijn Porsche direct naar zijn vaderland.

Als de schijn niet bedriegt is de arrestatie van Baran nabij. Dat hij zijn straf in een onplezierige Turkse cel uitzit en wegens een ontnemingsvordering Nederland daarna wel zal mijden, is voor de slachtoffers een troost. Veel vrouwen wier leven in een hel veranderde, kunnen dan op een positieve manier aan hun toekomst denken.

Zal Holleeder de kerst halen?

23 oktober 2014

De strijd van politie en Openbaar Ministerie tegen georganiseerde misdaad is er een van vallen en opstaan. Een recente meevaler is de biecht van kroongetuige Fred Ros, die een doorbraak kan betekenen in het al jaren durend onderzoek naar een aantal moorden in de Amsterdamse onderwereld. Het OM slaakte deze week dan ook een zucht van verlichting dat een boek met alle verklaringen van Ros voorlopig niet mag worden uitgegeven. De rechtbank bepaalde dinsdag dat de publicatie van de *unplugged* kluisverklaringen van Ros zes maanden achter slot en grendel moet blijven. Het Passageproces wordt anders te veel verstoord, vindt de rechter.

Ik voorspel overigens ook dat voor het eind van het jaar Willem Holleeder – een van de hoofdverdachten van Passage – weet waar hij aan toe is. Op de hoogste niveaus binnen het Openbaar Ministerie is het wel of niet arresteren van de Neus onderwerp van gesprek. Probleem is dat de wet niet toestaat dat iemand op basis van de verklaringen van twee kroongetuigen (in het geval van Holleeder zijn dat Fred Ros en Peter La Serpe) kan worden veroordeeld.

Ondersteunende verklaringen zijn er genoeg, maar die komen wel van inmiddels dode getuigen. Cees Houtman, Thomas van der Bijl en Willem Endstra verklaarden allen zeer belastend over Holleeder. Van der Bijl en Houtman leverden zelfs een waarschijnlijk

motief. Daarnaast is nog veel ander steunbewijs in het dossier. Toch is het wikken en wegen voor het OM. Grootste probleem is dat Holleeder bij een eventuele vrijspraak vrijwel niet meer voor de ten laste gelegde moorden kan worden vervolgd. Dat kan dankzij een recente wetwijziging slechts bij heel hoge uitzondering. Of Willem Holleeder de kerst haalt, merkt hij zelf als eerste. Mocht een arrestatieteam hem ergens in november van straat trekken, dan ziet het OM kennelijk toch goede kansen.

Veel minder voorspoedig verloopt de jacht op de zogenoemde Moccro Mafia. Hoewel heel wat rechercheurs verschillende dadergroepen op de hielen zitten, blijft het geweld doorgaan. Het ergste is dat nu al minstens drie onschuldige Amsterdammers slachtoffer werden van deze gangsteroorlog. Twee motoragenten ontkwamen – net als in 2012 tijdens de wildwestschietpartij in de Staatsliedenbuurt – ternauwernood aan de dood toen ze werden beschoten. Dit kan zo niet langer doorgaan. Nu de daders steeds grover grenzen overschrijden, mag niet worden volstaan met het zoveelste obligate politieonderzoek. Het wordt tijd dat politie, Openbaar Ministerie en stadsbestuur een doordacht maar ook innovatief plan van aanpak presenteren hoe dit geweld wordt gestopt. Ik wil ze er graag een handje bij helpen.

Een andere prestigieuze strafzaak, het Andes-onderzoek, dreigt als een nachtkaars uit te gaan. Dat zijn we niet gewend van zaakofficier van justitie mr. Koos Plooi. Deze aanklager geldt al jaren als een van de kroonprinsen van het Openbaar Ministerie. Plooi is het prototype van een wolf in schaapskleren. Wat deze keurig ogende officier van justitie beet heeft, laat hij niet meer los.

Koos Plooi verloor nog nimmer een megazaak. Dat heeft deels te maken met zijn gedegen voorbereidingen van strafzaken, maar minstens zo belangrijk is zijn bescheiden opstelling in de rechtszaal. Anders dan sommige andere crimefighters hoeft Plooi het niet te hebben van grote woorden of versluiserend toneelspel. De aanklager presenteert altijd kalm maar o zo doeltreffend de feiten om zijn

requisitoir vervolgens met snoeiharde eisen af te sluiten. In bijna alle gevallen volgt de rechtbank Koos Plooi. Hij wordt gevreesd en gehaat door de onderwereld en was ook al een keer doelwit van een moordaanslag.

Des te opvallender is het moeizame verloop van het mede door Plooi geleide Andes-onderzoek. Anderhalf jaar geleden werden de cameraploegen nog gemobiliseerd bij massale invallen door heel Nederland. Hoofdverdachte Danny K. werd met veel vertoon uit zijn Hilversumse penthouse gesleept. K.'s boezemvriend Dick Vrij en Willem Holleeder waren de andere trofeeën. Het driemanschap vervult volgens het OM leidende rollen in de onderwereld en bepaalde voor een belangrijk deel de machtsverhoudingen.

Bij die verdenking is best wat voor te stellen. De naam van Danny K. wordt in de onderwereld al jaren met vrees en respect uitgesproken. Voor vechtsporter Dick Vrij geldt hetzelfde. Waar dit duo verschijnt, kijken sommige boeven al angstig naar de nooduitgang. Waar die gevreesde reputatie vandaan komt, is moeilijk te zeggen. Maar respect verdien je in het criminele milieu niet met ijsjes uitdelen. Deze heren hebben kennelijk iets dusdanigs op hun kerfstok, dat de meest doorgewinterde crimineel bibberend de luiken sluit als ze op de stoep staan. De recherche startte het Andes-onderzoek in de hoop de verdachten wegens witwassen, geweldsdelicten en drugs-handel lang op te sluiten en ze en passant nog te kunnen linken aan wat onderwereldmoorden.

De tussenstand is voor justitie echter bedroevend. Holleeder mocht al na een paar weken het huis van bewaring verlaten. De voorlopige hechtenis van Dick Vrij werd geschorst. De vechtsporter kreeg echter een waarschuwing van de politie dat hij op een dodenlijst staat en liet zich voor alle zekerheid maar weer insluiten. Kopstuk Danny K. lijkt binnenkort ook weer door zijn geliefde Mokum te wandelen. Weliswaar met een enkelband, maar toch. Het Andes-team zal tandenknarsend toekijken hoe Danny met zijn vriendin Angela en kinderwagen vrolijk door de Jordaan kuiert. K.'s

advocaten Kuijpers en Weski slaagden er geraffineerd in de forse ui met verdenkingen schil voor schil te pellen. Een straf van vier tot zes jaar lijkt het maximaal haalbare, al volgt daarnaast nog wel een forse ontnemingsvordering. Een hete herfst wordt het niet in de Andes dit jaar.

Cybercriminelen lastig te pakken

30 oktober 2014

Waarom valt internetcriminaliteit zo moeilijk te bestrijden, wordt me tijdens presentaties of lezingen in het land vaak gevraagd. Het antwoord is simpel. Bij cybercrime is het voor de recherche vaak zinloos of ondoenlijk verdachten volgens traditionele opsporingsmethoden af te luisteren of te observeren. De strafbare feiten worden gepleegd vanachter een computer, die niet per se in het land hoeft te staan waar het misdrijf wordt bedacht of waar de slachtoffers wonen. Hetzelfde geldt voor de financiële opbrengsten van cybercrime, die meestal grensoverschrijdend worden weggesluisd.

Toch boeken politie en Openbaar Ministerie soms een mooi succes. Vorige week was ik in Haarlem bij de rechtszaak tegen Robert-Jan van der Zwaan, een notoire internetoplichter die de afgelopen jaren honderden slachtoffers maakte. Ruim twee jaar geleden werd ik door een aantal gedupeerden gewezen op de wanpraktijken van deze man. Bij de redacties van mijn tv-programma *Recht Gezet* en *De Telegraaf* stroomden meldingen binnen van mensen die via websites zonzwerigen of andere dure artikelen bestelden, aanbetaalden, maar nooit kregen geleverd.

Mijn eigen onderzoek liep snel dood. Hetzelfde gold voor naspeuringen door de recherche. Hoofdverdachte Robert-Jan van der Zwaan bleek al eerder te zijn opgepakt en met een enkelband naar huis gestuurd. Dat vormde voor hem geen belemmering door te gaan met zijn oplichtingspraktijken. Toen de grond hem iets te heet

onder voeten werd, week hij eind 2010 spoorloos uit naar Venezuela. Niet geheel toevallig een bestemming waarmee Nederland geen uitleveringsverdrag heeft.

Dankzij een tip kwam ik er toch achter waar in Venezuela Van der Zwaan verbleef. Hij bleek te bivakkeren op Isla Margarita, een tropisch vakantieparadijsje maar evenzeer een boeveneiland, waar afgelopen jaren meerdere Nederlanders werden vermoord. Op dat soort momenten heeft een misdaadverslaggever een voordeel ten opzichte van logge rechteerteams, die eerst eindeloos rechtshulpverzoeken moeten typen. Snel vloog ik naar Zuid-Amerika, waar ik Van der Zwaan op de schouder kon tikken.

Hij vond het Nederlandse bezoek wel interessant. Robert-Jan waande zich namelijk volkomen onaantastbaar. 'Niemand kan me hier iets maken', grinnikte hij.

'Ik heb geen geweten', beweerde Robert-Jan, die overigens een merkwaardige tic had. Op het moment dat hij kritische vragen kreeg of loog, begon hij hevig met zijn ogen te knippen. Af en toe had ik het gevoel tegenover een knipperbol te zitten.

Zelden trof ik een crimineel die zo trots vertelde over zijn handel en wandel. Eigenlijk volgde ik in Venezuela een soort hoorcollege internetcriminaliteit. De hondsbrutale oplichter vertelde smakelijk over hoe hij met gemak banken op het verkeerde been zette, via advertenties thuiswerkers ronselde en hun alle identiteitsgegevens ontfutselde. Van der Zwaan bestelde op grote schaal producten bij postorderbedrijven, liet de rekeningen bezorgen bij de nietsvermoedende thuiswerkers, terwijl de goederen naar adressen gingen van handlangers.

Hij bleek ook een meester in het bouwen van prachtige websites, waar mensen goederen konden bestellen die nooit werden geleverd. Het 'college' leerde ook dat mensen soms grenzeloos naïef zijn als ze denken via internet een koopje te doen. Sommige grote banken laten zich gewoon misbruiken. Types als Van der Zwaan maar ook talloze andere internetfraudeurs, kunnen kinderlijk eenvoudig

rekeningen openen op iemand anders naam om ze vervolgens leeg te trekken.

Van zijn belofte met me mee te reizen naar Nederland om verantwoording af te leggen en gedupeerden terug te betalen, kwam het natuurlijk niet. Wel was de politie blij met de uitzending omdat Van der Zwaan in feite alles bekende en zijn eigen strafzaak daarmee in de steigers zette.

Dankzij een juridisch slimmigheidje van het OM bleek Van der Zwaan toch niet zo onaantastbaar. Justitie deed geen uitleveringsverzoek, maar besloot een Europees Aanhoudingsbevel uit te vaardigen en Van der Zwaan internationaal te signaleren. Nadat twee gedupeerden in Venezuela ook aangifte deden, kon Van der Zwaan in april 2012 worden gearresteerd en als ongewenste vreemdeling naar Curaçao worden uitgezet. En laat dat nou 'toevallig' een Nederlands eiland zijn. Helemaal ongeschonden kwam de meesteroplichter niet aan in het Koninkrijk der Nederlanden. Medegevangenen hadden in de Venezolaanse gevangenis het hele bovengebitt van Van der Zwaan uit zijn mond geslagen. Waarschijnlijk waren ook zij zijn babbels zat.

Officier van justitie mr. J. van der Putte kwam tijdens de zitting nog met een onthulling. Van der Zwaan bleek van de rechtbank in eerste instantie weer het voordeel van de twijfel te hebben gekregen. Zijn voorarrest was in 2013 om persoonlijke redenen enige tijd geschorst, maar in die periode was Van der Zwaan vrolijk doorgegaan met het oplichten van mensen. Hoe ziekelijk hardleers kan iemand zijn? In de rechtszaal trok Robert-Jan het boetekleed aan. Af en toe bekende hij wat strafbare feiten. Van der Putte sloot zijn requisitoir af met een keiharde strafeis: vijf jaar gevangenisstraf en vier maanden plus een ontnemingsvordering. Aan het driftig knippen van zijn ogen viel af te leiden dat Van der Zwaan nog niet van zijn tic is verlost.

Xtc-gebruiker krijgt ruim baan

6 november 2014

Drie doden door xtc-gebruik tijdens het Amsterdam Dance Event leverden afgelopen weken veel persaandacht op. Voor het eerst sinds tijden werd weer eens breed aandacht geschonken aan de gevaren van het gebruik van xtc en andere drugs in de uitgaanswereld. Vreemd genoeg is het van overheidszijde al jaren oorverdovend stil rond deze problematiek. Het lijkt wel of iedereen zich erbij neerlegt dat wekelijks tienduizenden jongeren – of misschien wel meer – slechts uit hun dak kunnen gaan na het slikken van een pilletje of het snuiven van cocaïne.

Van enige bestrijding op gebruikersniveau door politie en Openbaar Ministerie is nauwelijks sprake. Opsporingsinstanties hebben de moed opgegeven: het is dweilen met de kraan open. Intussen worden eerstehulpafdelingen van ziekenhuizen ieder weekeinde werkelijk overspoeld met patiënten die door partydrugs in levensbedreigende situaties terechtkomen.

De artsen Anja Balzereit en Peter van der Voort, beiden werkzaam op de intensive care van het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis in Amsterdam-Oost, schetsten in een ingezonden brief in *de Volkskrant* een even realistisch als beangstigend beeld van de huidige situatie. 'Het aanbod in ziekenhuizen van drugsslachtoffers is in de vijftien jaar dat wij ons vak uitoefenen dramatisch veranderd', schrijven ze.

'Waren het aan het eind van de vorige eeuw vooral patiënten uit een zwak sociaal milieu met heroïneverslaving, nu zien we vaak

goed opgeleide mensen die goed in het leven staan en tijdens die dance-evenementen even stoom afblazen en genieten om daarna het gewone leven op te pakken. De klassieke xtc-gebruiker staat niet stil bij mogelijk ernstige gevolgen van de inname, de meesten wanen zich veilig bij inname van maximaal één tablet.’

De aandacht voor de doden is begrijpelijk, vinden Balzereit en Van der Voort, maar er zijn volgens hen veel meer slachtoffers: ‘Zij hebben echter het geluk na een intensieve behandeling met kunstmatige beademing, infusiotherapie en krachtige medicatie uiteindelijk levend het ziekenhuis te verlaten. Wij zien onmetelijk persoonlijk leed van patiënten zelf en de nabestaanden. Het verdriet van ouders en partners die naast het bed staan van hun stervende zoon of dochter is onbeschrijflijk en voor velen die het overkomt niet te verwerken. Het verdriet raakt ons als behandelteam op de intensive care ook diep, na soms dagenlange strijd om leven en dood.’

Ook bij EHBO-posten op grote feesten zien ze steeds vaker dat mensen onwel raken door xtc. De ernst van de klachten neemt toe, bleek eergisteren uit de nationale drugsmonitor van het Trimbosinstituut. De pillen worden steeds sterker. Toch lijkt wel of niemand het interesseert dat een hele generatie opgroeit met het valse idee dat wekelijks drugsgebruik zonder risico’s voor gezondheidsschade op korte of lange termijn normaal is. De hartenkreet van Balzereit en Van der Voort treft me om meerdere redenen. Van mijn opgroeiende zoons, die ook wel van een feestje houden, hoor ik namelijk dezelfde verhalen van excessief drugsgebruik in het uitgaansleven. Op de meeste dancefeesten is het overgrote deel van de bezoekers onder invloed van drugs. Er wordt nauwelijks gecontroleerd, wat de vraag oproept in hoeverre organisatoren hun verantwoordelijkheid nemen. Is het soms gemakkelijker of lucratiever maar gewoon een oogje dicht te knijpen?

Intussen verdienen criminele organisaties enorme bedragen aan de productie, verkoop en distributie van partydrugs. Het zal ze worst zijn dat ziekenhuizen worden overspoeld met creperende

slachtoffers. Overigens werken boven- en onderwereld samen om zo veel mogelijk geld te verdienen. Eind jaren tachtig stuitte ik tijdens een undercoveroperatie tegen xtc-productie op een huisarts die bij criminelen de grondstof MDMA voor xtc vroeg. Daarmee wilde hij in opdracht van een pornobaron grote aantallen pillen draaien. Hij kon dankzij de actie worden gearresteerd. Dat hij met zijn rommel jongeren vergiftigde, interesseerde de medicus niet. Ook in de jaren daarna besteedden politie en Openbaar Ministerie nog veel aandacht aan het bestrijden van grootschalige productie en verhandelen van chemische drugs. Het is vechten tegen de bierkaai. Als de vraag zo groot blijft als nu, zullen drugsbendes altijd manieren vinden om de markt te bedienen.

Maar wat doet de overheid concreet om de enorme vraag – en dus ook het aanbod – van dit soort drugs in te dammen? Het is wel gemakkelijk om achterover te leunen. De meestal goed opgeleide gebruikers geven geen overlast, zoals heroïneverslaafden in de jaren tachtig. Ze breken geen auto's open, plegen geen inbraken om aan geld te komen en vervuilen geen buurten. Dus waarom zouden we er iets aan doen?

De moedige artsen Anja Balzereit en Peter van der Voort roepen in hun brief journalisten, organisatoren van dance-evenementen, beleidsmakers, werkgevers en verslavings- en zorginstanties op om het probleem niet langer te bagatelliseren en een doelstelling te formuleren. Ik ondersteun hun initiatief van harte en geef graag vast een voorzet. Er moet allereerst een grootscheepse campagne komen om jongeren (en ouders) meer bewust te maken van de gevaren van partydrugs.

Daarnaast moeten organisatoren veel meer doen om drugsgebruik op hun feesten tegen te gaan. Door actievere controles bijvoorbeeld, maar ook door grootschalig te wijzen op de gevaren van het slikken van pillen. Van de overheid mag een helder preventief en streng repressief beleid worden verwacht. Pappen en nathouden is vragen om nog veel meer jonge slachtoffers.

Nationale Politie is nog kreupel veulen

13 november 2014

Het samenvoegen van 25 regiokorpsen tot een Nationale Politie is ons altijd voorgespiegeld als een win-winsituatie. De nieuwe politie-eenheden moesten zorgen voor meer agenten op straat, dus voor meer veiligheid in het land. Daarnaast zou de nieuwe manier van werken veel efficiënter zijn en geld besparen. Intussen weten we beter. De reorganisatie blijkt veel te ambitieus en dreigt te stranden.

Veel politici, die zich te lang lieten inpakken door mooie beloftes en voorspellingen, worden nu wakker. Ze willen zelfs dat minister Ivo Opstelten (Veiligheid en Justitie) de Nationale Politie overdraagt aan het ministerie van Ronald Plasterk (Binnenlandse Zaken). Alsof dat de oplossing brengt.

Ik benijd Gerard Bouman, de korpschef van de Nationale Politie, niet en vermoed dat hij 's nachts regelmatig badend in het zweet wakker wordt. Hoe gaat hij dit vlottrekken? Natuurlijk was de politie aan hervormen toe. De regiokorpsen voldeden steeds minder aan de eisen die de maatschappij aan de politie stelt. Vooral de kleinere korpsen bleven achter op het gebied van innovatie en informatietechnologie. Zware criminelen waren beter af in de kleinere regio's omdat de recherche daar vaak nauwelijks ervaring had met bestrijden van georganiseerde misdaad. Specialistische afdelingen als jeugd- en zedenpolitie werkten op crepeersterkte.

Toch had de politieleiding bij het opstellen van de reorganisatieplannen rekening moeten houden met de ervaringen van twintig

jaar geleden toen de korpsen van gemeente- en rijkspolitie werden samengevoegd. Ook die reorganisatie duurde eindeloos en verzandde in praatsessies, bureaucratie en frustraties bij burgers en agenten. Het is niet voor niets dat kopstukken als Henk Rommy, Stanley Hillis, Willem Endstra, Sam Klepper, John Mieremet en de Heineken-ontvoerders in die periode kans zagen uit te groeien tot grote criminelen waar de maatschappij jaren last van had.

Nu is de situatie niet veel beter. Uit vijf rapporten van het ministerie blijken grote problemen. De geplande bezuiniging van 230 miljoen wordt niet gehaald. Er zijn op papier duizenden agenten te veel in dienst en de reorganisatie is prijziger dan gedacht. De kwaliteit van ondersteunende diensten zoals ict, is onvoldoende. Zeven procent van het personeel zit ziek thuis. Betrokkenen zeggen dat agenten gedemotiveerd zijn omdat ze worden overladen met prioriteiten en doelen die te ambitieus zijn. Den Haag belooft te veel. Honderdvijftig extra agenten tegen synthetische drugs worden ergens anders weggehaald en laten hun onderzoeken tijdelijk liggen. Tweehonderd toegezegde politiemensen voor het Caribisch gebied gaan ook ten koste van sterkte elders.

Burgemeesters klagen steen en been over te weinig zeggenschap over de politie in hun gemeente. Dat proberen ze nu op te lossen door bijzondere opsporingsambtenaren (boa's) aan te stellen die steeds meer een soort privékorpsen vormen. Agenten worden zo overbodig en stadsbesturen kunnen weer zelf bepalen waar ze toezichthouders inzetten. De politie verliest het monopolie op veiligheid en opsporing.

De politiebonden zijn het zat. Zes dagen geleden stuurden ze een gezamenlijke brief naar de Tweede Kamercommissie Veiligheid en Justitie, waarin ze stellen geen vertrouwen meer te hebben in een Nationale Politie. In harde bewoordingen veroordelen de vakbonden het gebrek aan samenhang en regie rond de reorganisatie. Ze klagen over te weinig ruimte voor vakmanschap en ontvangen signalen over te grote werkdruk. Er is geen ruimte meer voor het

onderhouden van kennis en vergrijzing wordt niet opgevangen door jong personeel. De bonden willen, kort gezegd, dat de Nationale Politie op de schop gaat en eisen een forse ingreep door de politiek.

Op de werkvloer drukken agenten en hun chefs zich minder parlementair uit. Het gevoel heerst dat de reorganisatie vooral bedoeld is voor concentratie van macht (de minister heeft alleen te maken met één korpschef) en bezuinigen op de politiebegroting. Uit gesprekken die ik voerde met politiemensen blijkt een alarmerende situatie. Er is veel te weinig opsporingscapaciteit en op het betalen van overwerk wordt zwaar bezuinigd. Grote onderzoeken naar het ontnemen van crimineel vermogen zijn stilgelegd. Veel rechercheurs nemen verplicht in december hun overuren op, zodat voor kerst een groot personeelstekort dreigt.

Politiebureaus worden gesloten of verkocht. Gevolg: burgers zien nauwelijks meer agenten in hun wijk of moeten naar andere stadsdelen om de politie te spreken. Dan zijn er nog enorme problemen met leidinggeevenden, die op hun eigen functie moesten solliciteren. Politieofficieren met visie en daadkracht delven soms het onderspit tegen jaknikkers, is de opvatting. Intussen worden de middelen (politieauto's, apparatuur) schaarser omdat de geëiste besparing nauwelijks uit de personeelspost kan worden gehaald.

De reorganisatie moest van de Nationale Politie een paradepaardje maken. Voorlopig strompelt slechts een kreupel politieveulen door de weide, dat rijp lijkt voor het slachthuis. Gelukkig is het nog niet te laat. De beleidsmakers moeten temporiseren en een aantal veel te ambitieuze doelstellingen schrappen. Daar mag de burger niet de dupe van worden en agenten die hard werken aan een veiliger Nederland ook niet. Gerard Bouman heeft steun nodig van de politiek en verdient het niet te worden opgezadeld met onrealistische doelstellingen die niets meer blijken dan ordinare bezuinigingen.

Machteloosheid bij aanpak motorclubs

20 november 2014

Soms zegt een foto meer dan duizend woorden. Enkele korte videofilmjes illustreren nog veel meer. De door de politie verspreide opnamen door bewakingscamera's van een Eindhovense villa spraken deze week boekdelen. Op het in beslag genomen beeldmateriaal is te zien hoe enkele gewapende leden van motorclub No Surrender een vrijstaand huis bestormen. Kennelijk willen ze een conflict met een van de bewoners beslechten. Die laat zich ook niet onbetuigd en jaagt met enkele schoten uit een pistool de belagers van het erf.

Dat leden van No Surrender motorrijden, wisten we al. Dat ze heel hard kunnen wegreppen als gevaar dreigt, nu ook. De schokkende beelden zullen via internet de hele wereld overgaan. Ze zijn nog terug te zien via de site van Opsporing Verzocht.

Kort na het openbaar worden van de beelden sprak ik Klaas Otto, oprichter en zelfbenoemd generaal van No Surrender. Ik herinnerde hem aan een interview dat ik exact een jaar geleden met hem had in zijn clubhuis in Zundert. Otto zei toen zich te ergeren aan alle negatieve berichtgeving over motorclubs. No Surrender bestond toen net een paar maanden en groeide als kool. De club stond meteen op de kaart, toen bekend werd dat Amsterdamse kopstukken als Willem Holleeder, Danny K. en Dick Vrij prominente posities kregen binnen de club.

Later kwam daar nog Big Willem van Boxtel bij, de ooit

geroyeerde president van de Amsterdamse Hells Angels. ‘Wij zijn geen lieverdjes’, stelde Klaas Otto toen. ‘Maar justitie en de media schetsen een verkeerd beeld van ons. We zijn geen criminele bende, maar een gewone motorclub, die gezellige avonden organiseert en af en toe een toertocht rijdt.’ Van criminele activiteiten binnen de club moest Otto niets hebben, beweerde hij. ‘Wat mensen in hun vrije tijd doen, moeten ze zelf weten. Maar misdrijven in de kleuren van No Surrender zijn uit den boze. Dat wordt door de club niet getolereerd.’

De afgelopen maanden volgde ik de ontwikkelingen rond No Surrender op de voet. Hoewel Holleeder, Danny K. en Dick Vrij weer snel van het toneel verdwenen, bleven geruchtmakende namen de club ‘versterken’. Lau G., in verband gebracht met een dubbele moord, kreeg een vooraanstaande positie. Harrie Ramakers, ooit een hoofdverdachte vanwege het vermoorden van vier Limburgse Hells Angels, werd zelfs president van een Limburgs chapter. Volgens Klaas Otto mag iemand niet worden afgerekend op zijn verleden. Beide mannen zijn inmiddels alweer lid af. G. bekende na een aanvankelijke ontkenning betrokkenheid bij de dubbele moord en Harrie Ramakers liep over naar de concurrerende motorgang Bandidos.

Of Klaas Otto oprecht probeerde zijn snel groeiende club weg te houden van de slechte reputaties van bijvoorbeeld Hells Angels en Satudarah, of dat hij slechts de schone schijn probeerde op te houden, zal wel nooit helemaal duidelijk worden. Toen ik Otto afgelopen week confronteerde met de beelden van schietende No Surrender-leden in Eindhoven, maakte hij een aangeslagen indruk. ‘De club is nu kapot’, verzuchtte hij. ‘We gaan hier vanavond over vergaderen, maar ik kan nu al zeggen dat iedereen die hierbij betrokken is, eruit vliegt.’

Ondanks een recent charmeoffensief in het tv-programma van Johnny de Mol en Guus Meeuwis is de club ingehaald door de eigen realiteit. Het beeld dat de opnamen in Eindhoven oproepen, is

overigens ook illustratief voor alle motorclubs, die zichzelf rekenen tot outlaws of one-percentclubs. Er zijn bij Hells Angels, Satudah en andere clubs vast genoeg leden die vanwege het groepsgevoel, saamhorigheid en liefde voor motoren lid worden. Een substantieel deel is echter lid vanwege de mogelijkheden om, dankzij de reputatie van motorclubs, crimineel gewin te halen.

Criminelen weten heel goed dat ze met een hesje van een motorclub vaak meer indruk maken. De kleuren van een club werken intimiderend en stralen georganiseerdheid uit. Bij drugshandel, afpersing, bedreigingen of ripdeals is dat een voordeel. De onderwereld verzekert zich graag van de steun van bekende vechtsporters of motorclubs bij incassoklusjes, persoonsbeveiliging of portiersdiensten. De verwevenheid tussen onderwereld en motorclubs ontstaat op clubavonden, waar het vaak een komen en gaan is van grote criminelen.

Klaas Otto stapte in dezelfde valkuil als eerder de Hells Angels en Satudah. Door de onstuimige groei van motorclubs worden ook allerlei figuren lid met heel andere bedoelingen. Ze zien de clubs als een ideale dekmantel voor criminele activiteiten. Met de steun van motorclubs valt veel geld te verdienen in het criminele milieu. Dat gegeven is mede debet aan de animositeit tussen veel clubs, die – zeker in het buitenland – op voet van oorlog leven met elkaar.

Intussen lijkt de overheid machteloos toe te zien. Ondanks offensieven van politie en justitie voelen steeds meer jongeren zich aangetrokken tot de ogenschijnlijk spannende en stoere wereld van bikers. Zelfs hele groepen jeugdige hooligans verenigen zich in motorclubs. Van de ooit veronderstelde vergrijzing en natuurlijk verloop lijkt geen sprake meer. Dat betekent dat een andere aanpak moet worden bedacht. Het binnenvallen en sluiten van clubhuizen volstaat niet. De beelden van schietende No Surrender-leden zeggen meer dan duizend goedbedoelde beleidsplannen.